

Dosarul nr. 2ra-427/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud.: D. Dulghieru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: I. Cimpoi, I. Secrieru, A. Danilov)

ÎNCHEIERE

13 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecătorii

Tatiana Vieru

Nicolae Craiu

Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Andrei Racu și Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Racu împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral și încasarea dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins cererile de apel depuse de Andrei Racu și Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 05 iulie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 22 martie 2017, Andrei Racu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a susținut că prin decizia din 07 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea de apel depusă de către acesta și casată parțial hotărârea din 22 iulie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău în partea prin care s-a dispus respingerea cerinței cu privire la încasarea prejudiciului moral pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și s-a dispus încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, a prejudiciului moral în sumă de 15000 lei.

Andrei Racu a menționat că Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a trimis în original titlul executoriu Ministerului Justiției, spre executare benevolă. Mai mult, reclamantul a indicat că prin hotărârea din 17 noiembrie 2016 a Curții Constituționale s-au declarat neconstituționale unele sintagme ale art. 6 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 și în aceeași hotărâre Curtea a specificat că hotărârile judecătorești cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil sau executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, urmează a fi puse în executare neîntârziat după rămânerea hotărârii definitive și executate nu mai târziu de trei luni de la această dată, similar termenului de executare a hotărârilor definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului.

Reclamantul a opinat că titlul executoriu urma să fie executat până la 07 martie 2017, însă, până la data indicată titlul executoriu nu a fost executat și în contul său nu au fost transferate mijloace financiare.

Totodată, Andrei Racu a relatat că luând în considerare faptul că originalul titlului executoriu a fost expediat Ministerului Justiției, iar ultimul nu a executat în termen documentul executoriu, acesta nu a avut posibilitatea de a se adresa executorului judecătoresc.

Din aceste motive, Andrei Racu a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea din contul bugetului de stat, a prejudiciului moral în sumă de 12000 lei.

La 31 martie 2017, Andrei Racu a depus cerere de concretizare, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Ulterior, la 11 mai 2017, reclamantul Andrei Racu a depus o nouă cerere de concretizare a pretențiilor, solicitând încasarea prejudiciului moral în sumă de 120000 lei.

La 13 iunie 2017, Andrei Racu a depus o altă cerere de concretizare a cerințelor, prin care a solicitat încasarea din contul Ministerului Justiției în beneficiul său, a dobânzii de întârziere în sumă de 1338,91 lei.

Prin hotărârea din 05 iulie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea formulată de Andrei Racu a fost admisă parțial.

S-a constatat faptul încălcării dreptului lui Andrei Racu la executarea în termen rezonabil a deciziei din 07 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău.

S-a dispus încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul lui Andrei Racu, a prejudiciului moral în sumă de 3000 lei, cauzat prin încălcarea dreptului lui Andrei Racu la executarea în termen rezonabil a deciziei din 07 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău.

În rest, cerințele reclamantului cu privire la încasarea prejudiciului moral în sumă de 117000 lei și a dobânzii de întârziere în sumă de 1338,91 de lei, au fost respinse ca neîntemeiate.

S-a dispus încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul lui Andrei Racu, a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 500 lei (vol. I, f.d. 90, 93-100).

Împotriva acestui act judecătoresc, Andrei Racu și Ministerul Justiției au declarat apel (vol. I, f.d. 103, 104, 108).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a constatat că decizia din 07 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, definitivă și executorie din aceeași dată, nu a fost executată, or, termenul de 3 luni în sensul speței a fost depășit evident, astfel, fiind încălcat dreptul reclamantului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prin decizia din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-au admis cererile de apel depuse de Ministerul Justiției și Andrei Racu, s-a casat hotărârea din 05 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Racu (vol. I, f.d. 169-170, 171-179).

Prin decizia din 04 iulie 2018 a Curții Supreme de Justiției, s-a admis recursul declarat de Andrei Racu, s-a casat decizia din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, fiind remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt

complet de judecată, din motivul că partea motivată nu coincide cu partea dispozitivă, și anume în partea motivată a fost indicat că apelul lui Andrei Racu urmează a fi respins, iar în dispozitiv apelul lui Andrei Racu a fost admis, cu casarea hotărârii primei instanțe. Totodată, instanța de apel urma să se expună asupra argumentelor participanților la proces și să verifice alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului (vol. I, f.d. 197-202).

Prin decizia din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins cererile de apel depuse de Ministerul Justiției și Andrei Racu și s-a menținut hotărârea din 05 iulie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani (vol. I, f.d. 215, 216-221).

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a constatat că circumstanțele cauzei au fost stabilite de prima instanță și nu necesită verificarea suplimentară, normele de drept material fiind aplicate corect.

La 10 ianuarie 2019, Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița a declarat recurs împotriva deciziei din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei contestate, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat normele de drept material care reglementează aprecierea prejudiciului moral.

Ulterior, la 01 februarie 2019, Andrei Racu a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, modificarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea neadmiterii cerințelor, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a relatat că decizia instanței de apel este adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

La 06 februarie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererile de recurs Ministerului Justiției și lui Andrei Racu, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acestora (vol. II, f.d. 13).

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii admisibilității recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care Ministerul Justiției și Andrei Racu să-și expună poziția față de temeiurile recursurilor.

Examinând admisibilitatea recursurilor, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererile de recurs formulate de Andrei Racu și Ministerul Justiției sunt inadmisibile, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată prin prisma garanțiilor fundamentale caracteristice unui proces echitabil prevăzute la articolul 6

parag. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. În mod particular, dreptul de acces la justiție constituie un element inerent al articolului sus – citat (a se vedea *Lebedinski vs Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32, *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 24).

La început, judecătorul raportor a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în corespundere cu articolul 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Așadar, în conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecătii este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul cererilor de recurs se referă la decizia din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. În aceeași ordine de idei, completul de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiectul abilitat cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit. Această limită temporală este esențială pentru a asigura buna administrare a justiției și, în special, principiul securității juridice (a se vedea *Marc Brauer*, ibidem, parag. 35; *Tence vs Slovenia*, 31 mai 2016, parag. 31).

La 14 noiembrie 2018, decizia instanței de apel a fost publicată pe pagina web „Portalul instanțelor naționale de judecată” la compartimentul „Curtea de Apel Chișinău”, „Hotărârile instanței”, iar la 28 noiembrie 2018, fiind expedită participanților la proces (vol-I, f.d. 222).

Cu privire la cererea de recurs declarată de Andrei Racu, instanța de recurs menționează că recurentul în cererea de recurs a invocat că a primit copia deciziei instanței de apel la 14 ianuarie 2019, însă acte pentru confirmarea alegației date, nu au fost prezentate.

Referire la recursul declarat de Ministerul Justiției, Colegiul relevă că potrivit copiei scrisorii de însoțire anexate la cererea de recurs (vol. II, f.d. 8), se atestă că Ministerul Justiției a primit copia de pe actul contestat la 11 decembrie 2018.

Prin urmare, completul de judecată constată că cererile de recurs au fost depuse în cadrul termenului prevăzut supra.

În continuare, completul de judecată a audiat raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă dictează regula principală, potrivit căreia, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

La acest capitol, alin. (2) și (3) din articolul 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat. Iar, alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a

recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Mai mult, modul de prezentare și formulare a chestiunilor de drept a fost explicat în punctele 22 – 27 din Hotărârea explicativă nr. 5 din 11 noiembrie 2013 a Plenului Curții Supreme de Justiție (a se vedea similar *Trevisanato vs Italia*; 16 decembrie 2016, parag. 22 – 23, 36).

În mod corespunzător, instanța de recurs notează că reglementările referitoare la rigorile impuse de articolul 432 alin. (1) - (4) din Codul de procedură civilă sunt redactate suficient de clar și îndeplinesc criteriul de previzibilitate. Mai mult, scopul acestui articol este, atât de a proteja interesul recurentului de a obține, după caz, casarea sau modificarea deciziei atacate, cât și de a păstra rolul Curții Supreme de Justiție de a se ocupa numai de probleme de o importanță semnificativă specificat în articolul 1 alin. (2) din Legea nr. 789-XIII din 26 martie 1996 (a se vedea *Zubac*, *ibidem*, parag. 83, 105 - 106).

În consecință, limitările impuse de articolul 432 alin. (2) – (4) din Codul de procedură civilă urmăresc un scop legitim, respectând în același timp cerințele securității juridice și buneii administrări a justiției (a se vedea *Benjamin Nersesyan vs Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Marc Brauer*, *ibidem*, parag. 35; *Miessen*, *ibidem*, parag. 67; *Sturm vs Luxemburg*, 27 iunie 2017, parag. 36; *Zubac*, *ibidem*, parag. 98). Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea *Ronald Vermeulen vs Belgia*, 17 iulie 2018, parag. 44).

Astfel, instanța de judecată conchide că judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural. Curtea Supremă de Justiție verifică doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În acest caz, instanța de recurs nu cercetează cum a fost reflectată realitatea obiectivă a faptelor determinate de instanțele ierarhic inferioare, cu excepția situației în care constatările pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

Completul judiciar relevă că recurenții au pretins, într-un mod abstract, că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, fără a invoca argumente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate. În acest context, dacă instanța ar purcede la examinarea cererii de recurs motivate într-o asemenea manieră, atunci s-ar substitui autorului acesteia în formularea unor critici împotriva actului judecătoresc, ceea ce ar echivala cu un control efectuat din oficiu și ar pune la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea completului de judecată. Or, un atare exercițiu este inadmisibil în condițiile în care, prin prisma articolului 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, precum și argumentul ilegalității deciziei atacate.

Pe baza celor prezentate, completul de judecată constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu conțin exclusiv chestiuni de drept și nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la articolul 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența cererii de recurs și ilegalitatea deciziei contestate, impuse de articolul 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă (a se vedea, inter

alia, Petrovic vs Luxemburg, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, Sturm, ibidem, parag. 32).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și buneii administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiecțiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurenților de acces la un tribunal.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, Latourniere vs Franța, 10 decembrie 2002, parag. 2; Hansen vs Norvegia, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, *mutatis mutandis*, Kukkonen vs Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Papaioannou vs Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45; Baydar vs Olanda, 24 aprilie 2018, parag. 46; Guelfucci vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecății, inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

Având în vedere circumstanțele care preced, completul de judecată decide în mod unanim că recursurile declarate de către Andrei Racu și Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița nu ridică probleme de drept și nu pot fi acceptate spre examinare în fond, urmând a fi considerate inadmisibile.

În conformitate cu articolul 270, articolul 433 lit. a) și articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Andrei Racu și Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Nicolae Craiu

Galina Stratulat